

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

Codi: 106458
Crèdits: 6
Caràcter: FORMACIÓ OPTATIVA
Matèria: CONTEXT I DESENVOLUPAMENT EN ÀMBITS ESPECÍFICS (MENCIO)
Curs: QUART
Semestre: SEGON
Equip docent: María Jiménez
Hores de dedicació: 150h
Hores lectives: 75h
Hores autònomes: 75h

DESCRIPCIÓ DE LA MATÈRIA

Aquesta matèria està formada per vuit assignatures optatives de caràcter pràctic. On es treballaran processos i coneixements com la manipulació de l'espai en el seu vessant funcional i lúdic; la innovació en el disseny i l'evolució en l'ús dels objectes; la generació de missatges des de la complexitat i transversalitat dels mitjans de comunicació visual contemporanis; la producció d'imatges des de l'extraterritorialitat de la narrativa visual; la creació des de la contemporaneïtat de les tècniques tradicionals; l'elaboració de discurs des de la riquesa material i la complexitat de l'espai expositiu; la producció de continguts propis de les pràctiques artístiques contemporànies.

En qualsevol d'elles l'estudiant ampliarà el seu coneixement sobre les eines que les caracteritzen i desenvoluparà i aprofundirà en la configuració d'un treball personal i rigorós que li permeti actuar en el context social i professional.

Assignatures de la matèria:

PRÁCTIQUES DE LA MATÈRIA 1.
PRÁCTIQUES ARTÍSTIQUES 1.
PRÁCTIQUES DE LA COMUNICACIÓ I NARRACIÓ VISUAL 1.
PRÁCTIQUES DEL DISSENY 1.
PRÁCTIQUES DE LA MATÈRIA 2.
PRÁCTIQUES ARTÍSTIQUES 2.
PRÁCTIQUES DE LA COMUNICACIÓ I NARRACIÓ VISUAL 2.
PRÁCTIQUES DEL DISSENY 2.

MENCIO DISSENY:

Aquesta menció té com a objectiu aprofundir en les pràctiques del disseny (objectes, espais, experiències, serveis, etc.) en qualsevol dels àmbits d'aplicació; des de l'orientació més productiva fins a l'altament especulativa.

Amb l'objectiu de poder fer lectures prospectives a noves realitats i/o necessitats davant nous escenaris, aquest esment centra la seva atenció en la persona i les seves experiències. Donant a l'estudiant les eines i metodologies necessàries per a investigar, analitzar i proposar solucions a problemes existents i futurs.

A través del treball pràctic-teòric l'estudiant formalitzarà propostes orientades als usuaris i els seus entorns: des de la pràctica col·laborativa, els materials, l'ecologia i els processos, tant tradicionals com contemporanis.

Sectors professionals: Estudis de disseny industrial i producte, departaments d'innovació i tendències, disseny d'espais, comissariat d'exposicions, consultories de disseny i serveis, educació, centres de recerca i desenvolupament, estudis de comunicació, institucions culturals, publicacions especialitzades, projecció, producció, mediació i educació en el context del disseny.

PRÁCTIQUES DEL DISSENY 2 (semestral 4t curs / 8è S)

L'assignatura Pràctiques del Disseny 2 és de caràcter optatiu i forma part de la matèria "Context i desenvolupament en àmbits específics" del primer semestre de quart curs. És un taller vinculat a la Menció de Disseny.

S'entén l'assignatura com un taller teòric-pràctic, d'investigació i realització de propostes personals i/o col·lectives. Serà un espai d'investigació/experimentació formal/material/conceptual orientat a entendre els llenguatges i els sistemes de producció com a elements centrals. Aprendre a estudiar-los, analitzar-los i comprendre'l per tal d'investigar com es relacionen en la complexitat de les pràctiques i en les metodologies projectuals del disseny.

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

Aquesta assignatura posa l'accent en completar i consolidar els coneixements conceptuals, metodològics, formals i procedimentals necessaris per al desenvolupament d'un pensament crític i d'un llenguatge creatiu personal i rigorós; i de la seva necessària interacció amb el context social i professional de l'àmbit del Disseny.

Al llarg de les sessions s'analitzaran perspectives "híbrides" entre el disseny, l'art i l'artesania, plantejant blocs de breus exercicis i un bloc de recerca de llarg termini per tal que l'alumnat sigui capaç de posar-se en dubte, investigant, experimentant i aprenent de l'experiència per tal de trobar, conèixer i aprofundir en un llenguatge propi i diferenciat.

L'assignatura vol generar, produir i transmetre coneixement des de l'ampli ventall que aglutina la recerca, recolzades en les metodologies, les estratègies projectuals i els processos creatius (formal, material, tècnic, especulatiu, social) per tal d'acompanyar a l'estudiant a prendre les decisions necessàries per a formalitzar, presentar i comunicar els seus projectes personals i/o el seu TFG.

L'assignatura estarà conduïda per un equip de docents que en la seva pràctica professional aborden projectes vinculats a les pràctiques del disseny i/o han abordat projectes vinculats a les especialitats de les Arts Aplicades.

L'assignatura es portarà a terme confluint en una aula polivalent i espai-taller, i en funció de les necessitats de l'alumnat en els tallers específics.

OBJECTIUS

Conceptuals:

- Redefinir i dimensionar la figura del creatiu transdisciplinari.
- Entendre la cultura com a generadora de coneixement i imprescindible per a la creació.
- Promoure la figura del creatiu com l'encarregat de generar noves experiències: la desmaterialització de l'artesania i del disseny.
- Motivar la investigació de referents, socials i d'ús com a eina bàsica en el procés de creació.
- Utilitzar el context local i global com un territori de referències permanents i com a punt de partida dels processos d'anàlisi i creació.
- Desenvolupar i reconsiderar els aspectes teòrics i comunicatius dels llenguatges escrit, visual, objectual i espacial.
- Posar en crisi permanent principis culturals, morals i ètics establerts.
- Posicionament ètic del creatiu.

Temàtics:

- Abordar dilemes teòrics que permeten establir hipòtesis, definir un marc teòric d'inici i formalitzar una proposta.
- La recerca i la creació de nous camins de realització.
- Noves metodologies d'investigació i creació.
- Prendre consciència crítica del present cultural en què l'alumne experimenta el seu entorn i context.

Expressius:

- Aplicar les tècniques, els procediments i els instruments propis del disseny, les arts visuals i la comunicació en funció de les necessitats de cada projecte.
- Desenvolupar els aspectes comunicatius i estètics: llenguatges visuals, objectual i espacial.
- Crear i fer les propostes trobant els llenguatges adequats per expressar.
- Tenir cura l'escriptura i el desenvolupament crític com a mitjà expressiu.
- Experimentar, com a mètode d'investigació i coneixement de nous llenguatges.
- Representar idees formals de volums, imatges i espais, mitjançant els diferents sistemes de representació bi i tridimensionals, o obrint noves formes personals d'expressió.
- Ús de les noves tecnologies de la comunicació com a camp base per generar discursos globals.

Processuals:

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

- Reconèixer els passos d'un procés de creació (plantejament, documentació, idees, referències, proposta, i realització ...)
- Utilització de les eines provinents del Design Thinking, la creativitat oberta i el Design by doing.
- Utilitzar recursos personals, racionals, emocionals, intuïtius, creatius i tècnics per a la resolució d'una obra.
- Prendre decisions autònomes per controlar de manera personal el procés de desenvolupament d'una obra.
- Gaudir en la deriva del procés de creació i la incertesa aprenent a controlar-la, acotar i treure conclusions.
- Generar dinàmiques de treball en grup i individual per afavorir el suport i l'autonomia individual i grupal de l'alumne.

Tècnics:

- Utilitzar les tècniques i tecnologies pròpies del llenguatge del material o de l'objecte
- Consolidar la destresa pròpia de l'ús dels materials, les eines digitals, les tècniques de representació i el coneixement bàsic sobre processos productius de petita i gran escala.
- Aplicar tècniques i recursos necessaris per a la representació d'objectes i espais a escala, maquetes, i prototips que requereixi el desenvolupament de cada projecte.

Contextuals i referencials:

- Reconèixer i diferenciar els llenguatges formals de l'entorn, a escala local i global, tant de present com del passat.
- Avançar en les propostes les preexistències de la realitat present.
- Prendre consciència del llenguatge propi.
- Establir, investigar i confeccionar una base de referents i generar cultura en el món de les Arts Aplicades i el Disseny.

COMPETÈNCIES

E04. Analitzar el context sociocultural contemporani, en permanent transformació, i implicar-se en ell des del treball propi en el camp de les arts i / o els dissenys.

E06. Assenyalar i descriure vincles entre teoria i experiència en el treball propi a partir de l'acotació de problemes i evidències en el context sociocultural i de la proposta d'hipòtesi.

E07. Aplicar les tècniques i les tecnologies adequades en funció de la feina que es realitza en el camp de les arts i / o els dissenys.

E08. Analitzar i investigar les propietats dels materials i els seus processos de transformació.

E11. Treballar de forma coherent amb diferents metodologies per afrontar situacions diverses en el desenvolupament del projecte propi.

E12. Comunicar idees, processos i resultats de les fases de la feina emprant les tècniques de formalització i recursos expressius (gràfics, audiovisuals i performatius) en funció de la proposta i de l'interlocutor. E15. Planificar i controlar les fases d'un projecte en el camp de les arts i / o els dissenys prenent decisions en funció d'agents externs, condicionants del context i les pròpies limitacions.

E15. Planificar i controlar les fases d'un projecte en el camp de les arts i / o els dissenys prenent decisions en funció d'agents externs, condicionants del context i les pròpies limitacions.

E16. Fer propostes específiques en el camp de les arts i dels dissenys, així com saber formalitzar-les, aplicant estratègies, mètodes, instruments i llenguatges adequats a cada situació i context.

E17. Identificar i valorar la incidència dels resultats de la feina personal en el context social, cultural i professional.

COMPETÈNCIES TRANSVERSALS

T02. Tractar la informació de forma responsable, compromesa i honesta. T03. Gestionar eficientment el temps i els recursos.

T04. Exercir el posicionament personal i les capacitats crítiques i autocrítiques en processos de transformació del context.

T05. Comunicar i expressar-se eficaçment, tenint en compte el destinatari i el medi.

RESULTATS D'APRENENTATGE

RA1 (E04.27) Planificar, organitzar, gestionar i administrar el desenvolupament de projectes tant en el marc de treball professional autònom com en l'àmbit de l'empresa o institucions públiques.

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

RA2 (E06.14) Reconèixer i aplicar de manera autònoma els diferents mètodes d'investigació per al desenvolupament de projectes de disseny o artístics de manera específica o transversal.

RA3 (E07.13) Conèixer i utilitzar les eines i recursos per a la comunicació i producció de projectes d'àmbits específics.

RA4 (E08.5) Saber aplicar els processos adequats de materialització o proposta de producció de manera autònoma i / o a través de tercers per a la seva producció.

RA5 (E11.8) Resoldre projectes complexos dialogant amb professionals d'altres àmbits i gestionar coneixements propis d'altres disciplines de manera resolutiva.

RA6 (E12.13). Identificar i comunicar el desenvolupament d'un projecte a partir de la distinció i articulació de les seves parts bàsiques.

RA7 (E15.20). Utilitzar eines per detectar i valorar la relació entre les necessitats del projecte i els recursos propis.

RA8 (E16.12). Crear i treballar la ficció com a material constructiu que produeix efectes en la realitat i, al seu torn, treballar la realitat com a matèria primera de la ficció.

RA6 (E17.12). Reconèixer l'aplicació professional dels seus coneixements i competències.

RESULTATS D'APRENTATGE TRANSVERSALS

T02.1. Reconèixer l'ús, límits i diferents aplicacions de dades i documents.

T03.1. Organitzar i gestionar de forma autònoma els temps en els processos d'aprenentatge i en el seu itinerari formatiu en el grau.

T03.2. Gestionar de manera eficient els recursos que estan implicats en els processos d'aprenentatge, tant els que li han estat facilitats com els que de forma autònoma adquireix.

T04.1. Revisar el seu procés de treball a partir de criteris tant pedagògics com d'originalitat.

T05.1. Organitzar les idees i transmetre-les amb eficiència i creativitat.

T05.2. Escollir el mitjà adequat a cada situació comunicativa

CONTINGUTS

Donat el caràcter teòric-pràctic de l'assignatura, aquesta s'estructura de forma de blocs teòrics i 1 exercici de recerca vinculat al TFG o a un projecte personal.

En els blocs s'exposaran conceptes i referents lligats a noves perspectives en el món del disseny/art, i els treballs pràctics permetran a l'alumnat una reflexió pròpia de les relacions establertes entre IDENTITAT, COMUNICACIÓ, MATERIALIZACIÓ, EXPOSICIÓ i RECERCA. Aquests exercicis els realitzarà l'alumnat a l'aula i fora d'ella de forma autònoma aplicant les diferents metodologies exposades a la classe.

A manera d'introducció es plantejaran els exercicis mitjançant el suport de referències i la redacció d'un document escrit que indiqui a l'alumnat el tema i treball a fer.

Durant el desenvolupament de les sessions es faran revisions i anàlisi de l'evolució del treball que es va desenvolupant per concloure amb la presentació, revisió i les conclusions de tot el grup, per tal de fomentar l'autocrítica i l'anàlisi de projectes.

Al mateix temps que l'alumnat assimila aquests conceptes es continuarà amb el treball pràctic a l'aula i el treball autònom fora d'ella per part de l'alumnat, amb un suport de tutories per part de l'equip docent. Les tutories fetes pel professor/a titular es veuran ampliades pels docents de les mencions del curs.

L'alumnat presentarà les conclusions de cada exercici en finalitzar aquest, mitjançant recursos audiovisuals/gràfics/matèrics/performatius.

Es plantejaran lectures, visites a exposicions, conferències, presentacions que tinguin relació amb l'assignatura i s'avaluarà la posada en comú del que s'ha vist en elles.

RA.1, 3, 5, 6, 8, 11, 14, 15, 16, 18, 21, 23, 24 i RA.25.

METODOLOGIA

En ser una assignatura de taller amb una eminent càrrega pràctica, el pes metodològic recau en el desenvolupament de cinc blocs a través dels quals s'aniran introduint tota una sèrie de temes de debat i eines metodològiques de recerca i creatives que acompanyaran a l'alumnat en el desenvolupament del seu TFG o d'un projecte personal.

ACTIVITATS FORMATIVES

Hores de dedicació: 150h

Hores activitats dirigides: 22,5h (15%)

Hores activitats supervisades: 22,5h (15%)

Hores aprenentatge autònom: 96h (64%)

Hores activitats d'avaluació: 9h (6%)

Activitat dirigida:

Presentació i discussió de continguts teòrics, referències i casos d'estudi i/o visites i/o presentacions d'experts.

Metodologia d'aprenentatge: Valoració i discussió crítica col·lectiva i/o exposició de continguts pràctics i debat.

Descripció: A l'inici de cada projecte el professor farà una exhaustiva descripció oral sobre el tema a desenvolupar que s'acompanyarà de l'enunciat corresponent a cada projecte.

Alhora hauran sessions d'introducció a les temàtiques proposades, siguin referencials, teòriques, tècniques o pràctiques per tal de facilitar la plena integració de coneixements necessaris per al desenvolupament dels projectes.

Resultats d'aprenentatge:

RA.4 (CE11.10)- Diferenciar la particular incidència cultural i la càrrega de valors estètics en la pràctica artística o del disseny.

RA.17- Reconèixer la multidisciplinarietat com quelcom bàsic i positiu en el futur de la professió.

Activitat supervisada:

Seguiment supervisat pel professor. Discussió y posada en comú de continguts. Realització d'exercicis a l'aula o taller.

Metodologia d'aprenentatge: Assessorament sobre els processos de formalització del treball propi de l'alumne.

Seguiment i tutorització dels processos metodològics i dels resultats parcials del treball propi de l'alumne. Presentació pública i discussió Les hores de treball a l'aula es realitzaran seguiments del desenvolupament de la feina i es guiarà a l'alumne mitjançant tutories per donar-li suport en el compliment dels requisits exigits per al desenvolupament dels projectes.

Es plantejaran dinàmiques de treball en grup per proposar qüestions, plantejaments del projecte, generació d'idees, anàlisi de referents ...

Resultats d'aprenentatge:

RA.10 (CE21.12)- Replantejar els límits materials, conceptuals i tècnics de la disciplina.

RA.14 (CE25.8)- Demostrar destresa crítica i metodològica en utilitzar diferents mitjans expressius, siguin digitals o manuals.

A.12 (CE26.10)- Buscar, i trobar en la creació, nous llenguatges, a través de la incertesa i l'ambigüitat.

Activitat autònoma:

Recerca de documentació: fonts primàries, bibliografia, casos d'estudi i referents. Lectura de textos. Treball pràctic autònom.

Metodologia d'aprenentatge: Tractament de la informació, i/o lectura comprensiva de textos, i/o lectura comprensiva d'elements formals y matèrics.

DescripcióL'alumne haurà de desenvolupar el treball teòric i pràctic proposat en els tallers de forma autònoma, per tal de completar els temes i projectes proposats a classe. Posteriorment s'avaluarà mitjançant el seguiment en les activitats supervisades.

Resultats d'aprenentatge:

RA.5 (CE14.5)- Utilitzar recursos tècnics i conceptuals a partir d'una apropiació i transformació personalitzada de les eines materials i dels conceptes.

A.12 (CE26.10)- Buscar, i trobar en la creació, nous llenguatges, a través de la incertesa i l'ambigüitat.

RA.21- Catalogar, emmagatzemar i categoritzar la informació que rebem per tal de fer-ne un ús òptim i eficient.

Activitat d'avaluació

Presentacions dels exercicis dels resultats parcials i/o finals.

Metodologia d'aprenentatge: Comentari i revisió, individual o en grup, d'exercicis y resultats parcials o finals.

Descripció: Entrevistes individuals o reflexions en grup del resultat general de l'assignatura en l'última fase d'aquesta.

Proves de procés i presentació del treball pràctic realitzat a l'aula i del treball autònom.

Resultats d'aprenentatge:

RA.9 (CE20.11)- Prendre distància en relació al treball propi respecte de les valoracions crítiques tant pròpies com alienes.

RA.13 (CE27.5)- Reconèixer les qualitats i capacitats intel·lectuals i personals.

SISTEMA D'AVUACIÓ

Aquesta assignatura treballa amb avaluació contínua i, per tant, no compta amb la possibilitat d'un lliurament únic a final de curs. Tots els treballs que no siguin lliurats durant el procés, en les dates indicades, seran penalitzats o directament no podran ser avaluats.

REAVUACIÓ: En cas d'avaluació insuficient, l'alumnat optarà a la reavaluació d'un o diversos dels seus treballs sempre que compleixi amb els següents requisits:

- 80% d'assistència a classe
- Haver realitzat el seguiment obligatori per part de l'equip docent.
- Haver complert amb el termini de lliurament establert dels treballs.

La nota de reavaluació no serà mai major de 5 (Suficient o aprovat)

L'assignatura és presencial (80%), es prendrà nota de l'assistència. En cas que l'alumnat tingui algun tipus de complicació personal, laboral o acadèmica que li impedeixi de seguir el transcurs de l'assignatura haurà de comunicar-ho a l'equip docent, a tutor/a, o, en última instància, a coordinació pedagògica del Grau, per poder trobar una solució a temps.

En cap cas s'acceptaran justificacions o peticions de flexibilitat a final de curs.

Els criteris d'avaluació en cada un dels projectes fets al llarg de l'assignatura tenen com a objectiu avaluar el compromís, la qualitat i l'autonomia de cada alumne i els indicadors utilitzats seran els següents:

- 1.- Coherència amb els objectius plantejats a l'inici, tant generals com específics i el compliment d'ells en la proposta final.
- 2.- Rigor en la planificació de temps i coherència en el seguiment de la planificació. Autonomia.
- 3.- Coherència interna del projecte en les relacions concepte - procés.
- 4.- Claredat, qualitat i coherència en la comunicació i presentació del projecte.

SISTEMA D'AVUACIÓ COMÚ A LA MATÈRIA

Avaluació contínua a través del seguiment del procés d'aprenentatge. (45%)

Avaluació contínua de l'exposició i/o realització d'exercicis i treballs. (45%)

Avaluació puntual a través de seminaris, debats, visites i/o altres activitats col·lectives. (10%)

ACTIVITATS D'AVUACIÓ I CRITERIS D'AVUACIÓ PARCIALS

BLOC 1: IDENTITAT (10% NOTA FINAL)

Investigació i anàlisi: 20%

Llançament d'idees: 30%

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

Formalització de la proposta: 30%
Comunicació del projecte: 20%

Resultats d'aprenentatge: A.1, 2, 3, 4, 6, 7, T02.1, T03.1, T03.2, T04.1, T05.1, T05.2

BLOC 2: COMUNICACIÓ (10% NOTA FINAL)

Investigació i anàlisi: 20%
Llançament d'idees: 30%
Formalització de la proposta: 30%
Comunicació del projecte: 20%

Resultats d'aprenentatge: A.1, 2, 3, 4, 6, 7, T02.1, T03.1, T03.2, T04.1, T05.1, T05.2

BLOC 3: MATERIALIZACIÓ (10% NOTA FINAL)

Investigació i anàlisi: 20%
Llançament d'idees: 30%
Formalització de la proposta: 30%
Comunicació del projecte: 20%

Resultats d'aprenentatge: A.1, 2, 3, 4, 6, 7, T02.1, T03.1, T03.2, T04.1, T05.1, T05.2

BLOC 4: EXPOSICIÓ (10% NOTA FINAL)

Investigació i anàlisi: 20%
Llançament d'idees: 30%
Formalització de la proposta: 30%
Comunicació del projecte: 20%

Resultats d'aprenentatge: A.1, 2, 3, 4, 6, 7, T02.1, T03.1, T03.2, T04.1, T05.1, T05.2

BLOC 5: RECERCA (55% NOTA FINAL)

Investigació i anàlisi: 20%
Llançament d'idees: 30%
Formalització de la proposta: 30%
Comunicació del projecte: 20%

Resultats d'aprenentatge: A.1, 2, 3, 4, 6, 7, T02.1, T03.1, T03.2, T04.1, T05.1, T05.2

Es plantejaran lectures, visites a exposicions, conferències, presentacions que tinguin relació amb l'assignatura i s'avaluarà la posada en comú del que s'ha vist en elles.

RA.1, 3, 5, 6, 8, 11, 14, 15, 16, 18, 21, 23, 24 i RA.25.

ACTITUD, PARTICIPACIÓ I COMPROMÍS A CLASSE (5% NOTA FINAL)

PROGRAMACIÓ

L'assignatura es desplega durant aproximadament 15 sessions. Els cinc blocs tractats tenen la següent distribució:

SESSIÓ 1

Presentació de l'estructura de curs
BLOC TEÒRIC-PRÀCTIC: IDENTITAT

SESSIÓ 2

C: COMUNICACIÓ

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

SESSIÓ 3
BLOC TEÒRIC-PRÀCTIC: MATERIALITZACIÓ

SESSIÓ 4
BLOC TEÒRIC-PRÀCTIC: EXPOSICIÓ

SESSIÓ 5 – SESSIÓ 8
BLOC RECERCA
Repartiment de grups.
Seguiment individual TFG – Projecte personal-Treball a Tallers

SESSIÓ 9
BLOC RECERCA: Pre lliurament de treball

SESSIÓ 10 – SESSIÓ 13
BLOC RECERCA
Repartiment de grups.
Seguiment individual TFG – Projecte personal-Treball a Tallers

SESSIÓ 14
BLOC RECERCA: Lliurament final (1r grup)

SESSIÓ 15
BLOC RECERCA: Lliurament final (2n grup)

Setmana de Reavaluació

BIBLIOGRAFIA

- AICHER, Otl. El mundo como proyecto. GG Diseño. Barcelona, 1994
- AZÚA, Martín. Del producto a l'objecte. Per una revalorització de l'entorn material. Temes de Disseny vol.27, Elisava, 2011.
- BAUDRILLARD, Jean. El sistema de los objetos. Siglo XXI, Méjico, 1997.
- BAUMAN, Zygmunt. Vida Líquida. Paidós Estado y Sociedad, 2005.
- CHARNY, Daniel. The Power of making. V&A Publishing, 2011
- CHOMSKY, Noam. Política y cultura a finales del siglo XX, Ariel, Barcelona, 1994
- DE FUSCO, Renato. Historia del diseño. Santa&Cole, Los ojos fértiles, 2005
- DONALD, Norman. El diseño de los objetos del futuro (la interacción entre el hombre y la máquina). Ed. Paidós, 2010
- DONALD, Norman. El diseño emocional. Ed. Paidós, 2005
- GAMPER, Martino. 100 chairs in 100 days its 100 ways. Dent de Leon, Londres, 2011.
- GUAYABERO, Óscar. Offjetos (conceptos y diseños para un cambio de siglo). Museu de les Arts Decoratives, 2006.
- HESKETT, John. El diseño en la vida cotidiana. GG Diseño, 2002
- LIPOVETSKY, Gilles. La felicidad paradójica. Ensayo sobre la sociedad de hiperconsumo. Anagrama, 2007
- MORRISON, Jasper & FUKUSAWA, Naoto. Supernormal, sensations of the ordinary. Lars Müller Publishers, 2007
- MUNARI, Bruno. Como nacen los objetos. Apuntes para una metodología proyectual. Barcelona: Gustavo Gili. 1983
- RICARD, André. La aventura creativa. Las raíces del diseño. Ariel, 2000
- SENNETT, Richard. El artesano. Anagrama, 2009
- SUDJIC, Deyan. El lenguaje de las cosas. Turner Publicaciones, 2009
- VERDÚ, Vicente. El estilo del mundo. La vida en el capitalismo de ficción. Anagrama, 2003
- WAGENSBERG, Jorge. La rebelión de las formas: o cómo perseverar cuando la incertidumbre aprieta. Tusquets Editores, Barcelona, 2004
- RAWSTHORN, Alice. Design as an Attitude. London: JRP Ringier, May 2018

ESCOLA MASSANA. CENTRE D'ART I DISSENY.

RAWSTHORN, Alice. Hello World, where design meets life. London: Hamish Hamilton, 2013
SUDJIC Dejan. El lenguaje de las cosas. Turner Noema. Madrid, 2009
SUDJIC Dejan. B de Bauhaus. Turner. Madrid, 2014
THACKARA, John. In the Bubble. Design in a complex world. Massachusetts: MIT Press, 2005
TROIKA; Digital by Design, Thames & Hudson, Londres, 2010
ANTONELLI Paola - TANNIR, Ala. Broken Nature XXII Triennale di Milano. Electa, Milan, 2019
TIQQUN. La Hipótesis Cibernética. Acuarela & Machado, Madrid. 2015
GUIXÉ, Marti. Libre de Contexte. Birkhauser, Berlin, 2002
GAMPER, Martino. Design is a state of mind. Koenig Nooks, Londres, 2014
MARI, Enzo. Autoprogettazione? Edizioni Corraini, Milan, 1974
ECAL, University of Art and design. Heart of Glass. Hes-so, 2015
EL ÚLTIMO GRITO. Abandon Architectures. Berlin, 2009
HELLA, Jongerius. Misfit. Phaidon, Nova York, 2010
HELLA, Jongerius. Interlance. Phaidon, Koenig Books, London, 2010
VERKERK Herman, MONTALTI Maurizio. Materialisation in Art - Design (MAD) Sternberg Press, Amsterdam 2019
BLUNK, JB. Cups, plates, bowls & sculptures. Dent de Leon, London, 2017
LAMB, Max. Exercises in seating. Dent de Leon, London, 2015
ULRICH OBRIST, Hans. ENZO MARI. Electa, Milan, 2020